

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
3143-13
3144-13

meddelad i Stockholm den 27 mars 2015

KLAGANDE

Skatteverket
171 94 Solna

MOTPARTER

1. AA
2. BB

Ombud för båda: Advokat Anders Aspegren
Advokatfirman Fylgia KB
Box 55555
102 04 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Stockholms dom den 11 mars 2013 i mål nr 6579-12
och 6580-12, se bilaga (här borttagen)

SAKEN

Företrädaransvar

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

Högsta förvaltningsdomstolen beviljar AA och BB ersättning för
ombudskostnader i Högsta förvaltningsdomstolen med 20 000 kr vardera.

Dok.Id 158146

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

Mål nr
3143-13
3144-13

BAKGRUND

På ansökan av Södertälje Målericentral AB (bolaget) beslutade Södertälje tingsrätt den 21 oktober 2011 om företagsrekonstruktion. Tingsrätten fastställde genom beslut den 11 juni 2012 ett offentligt ackord, grundat på ett ackordsförslag som Skatteverket röstat nej till. Ackordet innebar i huvudsak att borgenärer med oprioriterade fordringar skulle få betalt med 50 procent av fordringsbeloppen. Tingsrättens beslut vann laga kraft.

Skatteverket ansökte den 23 december 2011 om att bolagets företrädare AA och BB skulle förpliktas att solidariskt med bolaget betala vissa förfallna skatter. Under handläggningen hos Förvaltningsrätten i Stockholm justerade Skatteverket ansökningen till att avse fordringar till ett belopp om sammanlagt 1 544 495 kr och med ursprungliga förfallodagar i augusti, september och oktober 2011 samt i maj 2012.

Förvaltningsrätten fann i dom den 6 juli 2012 att företrädaransvar skulle gälla för den fordran som förfallit till betalning i maj 2012 men däremot inte för någon del av fordringar som förfallit till betalning under tiden augusti–oktober 2011. Såvitt avsåg den del som bolaget skulle betala enligt ackordet var grunden att tidpunkten för betalning enligt betalningsplanen ännu inte inträtt. Såvitt avsåg den del av fordringsbeloppet som bortfallit genom ackordet hänvisade förvaltningsrätten till NJA 1989 s. 92.

Skatteverket överklagade förvaltningsrättens dom och yrkade att företrädaransvaret skulle avse också fordringar som förfallit till betalning under tiden augusti–oktober 2011 till den del dessa omfattades av den vid ackordet beslutade skuldnedskrivningen. I den nu överklagade domen avslag Kammarrätten i Stockholm överklagandet.

Mål nr
3143-13
3144-13

YRKANDEN M.M.

Skatteverket yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska besluta att AA och BB är betalningsansvariga för de skulder hos bolaget om 598 125 kr som fallit bort på grund av det av tingsrätten beslutade ackordet. Skatteverket anför bl.a. följande. Ansvar är accessoriskt inte bara i fråga om handelsbolag utan även i andra fall då det föreligger ett sidoansvar. Så t.ex. kan en borgensman på motsvarande sätt som en företrädare för en juridisk person åberopa att huvudfordringen blivit betald. Från denna huvudprincip finns det lagstadgade undantag, t.ex. att preskriptionstiden för ett företrädaransvar löper självständigt. Företrädaransvaret är sekundärt och prövas efter egna rekvisit till skillnad från den ansvarsidentitet som föreligger mellan den huvud- och sidoansvarige i handelsbolagsfallen. Vad som sägs i NJA 1989 s. 92 kan därför inte läggas till grund för bedömningen att företrädaransvaret inte omfattas av bestämmelsen i 3 kap. 9 § lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion, FrekL. Genom företrädaransvaret kompenseras staten i viss utsträckning för att staten som skatteborgenär har en i förhållande till enskilda borgenärer sämre situation; de senare kan ”välja” sina gäldenärer och före eller efter skuldförhållandets uppkomst kräva säkerhet i form av t.ex. pant eller borgen. Ett beslut om ett offentligt ackord påverkar inte fordringsförhållandet mellan borgenären och borgensmän eller andra som förutom gäldenären svarar för fordringen.

AA och BB bestrider bifall till överklagandet och yrkar ersättning för ombudskostnader i Högsta förvaltningsdomstolen med sammanlagt 126 875 kr avseende 35 timmars arbete. De anför bl.a. följande. Syftet med företagsrekonstruktioner är att minska antalet företagskonkurser och att på sikt livsdugliga företag ska kunna rekonstrueras under ordnade former. Detta syfte skulle motverkas om företrädaransvar skulle kunna göras gällande för skulder som skrivits bort i ett offentligt ackord. Bestämmelsen i 3 kap. 9 § FrekL är endast tillämplig på borgen och liknande åtaganden. Av 12 kap. 6 § skattebetalningslagen (1997:483), SBL, och av förarbetena (prop. 2002/03:128 s. 37)

Mål nr
3143-13
3144-13

framgår att företrädarens ansvar inte sträcker sig längre än den juridiska personens betalningsskyldighet.

Skatteverket tillstyrker att ersättning beviljas i målen med hänsyn till att de avser en fråga som är av betydelse för rättstillämpningen. Verket överlåter åt Högsta förvaltningsdomstolen att avgöra om redovisad tidsåtgång är skälig mot bakgrund av att ersättning har beviljats i både förvaltningsrätt och kammarrätt.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Vad målen gäller

I målen uppkommer frågan om en företrädare för en juridisk person kan bli betalningsskyldig enligt 12 kap. 6 och 6 a §§ SBL jämförd med 3 kap. 9 § FrekL för skuldbelopp som hos den juridiska personen fallit bort genom ett lagakraftvunnet offentligt ackord. Om så anses vara fallet återstår att bedöma om det finns särskilda skäl att helt eller delvis befria företrädarna från betalningsskyldighet.

Rättslig reglering m.m.

Skuldnedskrivning vid företagsrekonstruktion

Rätten kan i ett ärende om företagsrekonstruktion på begäran av gäldenären besluta om förhandling om offentligt ackord (ackordsförhandling). Ett ackord innebär normalt att fordringar på gäldenären sätts ned (3 kap. 1 och 2 §§ FrekL).

Endast borgenärer med fordringar som uppkommit före ansökan om företagsrekonstruktion deltar i ackordsförhandlingen (3 kap. 3 §). Fordringar med förmånsrätt omfattas inte av ackordsförhandlingen. Detsamma gäller fordringar som kan täckas genom kvittning och normalt också i fråga om efterställda fordringar. En borgenär får delta i förhandlingen, även om fordringen inte är förfallen till betalning eller den är beroende av särskilt villkor.

Mål nr
3143-13
3144-13

Ett fastställt ackord är bindande för alla borgenärer som haft rätt att delta i ackordsförhandlingen (3 kap. 8 §).

En borgenär som har godkänt ett ackordsförslag förlorar inte genom godkännandet sin rätt mot borgensmän eller andra som förutom gäldenären svarar för fordringen (3 kap. 9 §). En reglering av likartat slag finns i 12 kap. 22 § konkurslagen (1987:662) och 23 § skuldsaneringslagen (2006:548).

Av praxis framgår att den princip som kommer till uttryck i 3 kap. 9 § FrekL inte gäller undantagslöst. Bolagsman i handelsbolag har ansetts inte ha ett fortsatt ansvar gentemot bolagets borgenärer för förpliktelser från vilka bolaget befriats genom ackord (NJA 1989 s. 92).

Företrädaransvar

En företrädare för en juridisk person kan enligt 12 kap. 6 och 6 a §§ SBL bli skyldig att betala den juridiska personens skatter (med skatt avses här också avgift). Om företrädaren uppsåtligen eller av grov oaktsamhet inte har gjort föreskrivet skatteavdrag eller underlåtit att betala skatt enligt skattebetalningslagen är denne tillsammans med den juridiska personen skyldig att betala det aktuella beloppet med ränta. Detsamma gäller om företrädaren har lämnat oriktiga uppgifter som har lett till att den juridiska personen tillgodoräknats överskjutande ingående mervärdesskatt. Företrädaren får enligt 6 b § helt eller delvis befrias från betalningsskyldighet om det finns särskilda skäl.

De skatter som målen gäller förföll till betalning augusti–oktober 2011 och bestämmelserna om ansvar för företrädare i 12 kap. SBL ska därför tillämpas. Sedan den 1 januari 2012 finns motsvarande bestämmelser i 59 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244).

Mål nr
3143-13
3144-13

I förarbetena till 2003 års ändringar av reglerna om företrädaransvar sägs att ansvaret inte sträcker sig längre än den juridiska personens betalningsskyldighet och att fordringen således är avhängig huvudfordringens bestånd och storlek (prop. 2002/03:128 s. 37). Om den juridiska personens skatteskuld sätts ned minskar, sägs det vidare, företrädaransvaret i motsvarande mån. I anslutning till en diskussion om företrädarens rätt att föra talan i den grundläggande skattefrågan konstateras att "[i] denna bedömning bör även det förhållandet att företrädaransvaret är accessoriskt till det grundläggande skattebeslutet tillmätas viss betydelse" (a. prop. s. 39).

En företrädare som har betalat skatt enligt bl.a. 12 kap. 6 § SBL har rätt att kräva den juridiska personen på beloppet (12 § första stycket). En sådan regressfordran får drivas in på det sätt som gäller för indrivning av skatt (13 § första stycket).

Enligt 12 kap. 7 § andra stycket SBL får talan om betalningsskyldighet inte väckas om fordringen mot den juridiska personen har preskriberats. Preskriptionstiden för fordringen mot företrädaren löper självständigt. Av 11 § andra stycket lagen (1982:188) om preskription av skattefordringar m.m. följer att fordringen mot företrädaren kan göras gällande oberoende av att fordringen mot den juridiska personen har preskriberats. Företrädaren har i sin tur kvar sin regressrätt under minst ett år (jfr hänvisningen till 4 § preskriptionslagen [1981:130] i 12 kap. 13 § andra stycket SBL).

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

Enligt 3 kap. 9 § FrekL innebär det förhållandet att en borgenär godkänt ett förslag till offentligt ackord inte att denne förlorar sin rätt mot borgensmän eller andra som förutom gäldenären svarar för fordringen. Bestämmelsen är generellt utformad och utesluter inte en tillämpning när det är fråga om företrädaransvar. Den omständigheten att Skatteverket inte godkänt ackordsförslaget kan inte i sig hindra att kravet mot företrädaren upprätthålls.

Mål nr
3143-13
3144-13

Enligt 12 kap. 6 och 6 a §§ SBL gäller skyldigheten att betala de där angivna beloppen för ”företrädaren tillsammans med den juridiska personen”. Detta betyder inte att företrädarens och den juridiska personens ansvar alltid följs åt. Enligt reglerna om preskription av skattefordringar kan en fordran som preskriberats mot den juridiska personen leva vidare i förhållande till företrädaren.

En borgensman eller annan medansvarig som betalar en fordran i gäldenärens ställe övertar borgenärens rätt i förhållande till gäldenären (subrogation). Har gäldenärens skuld satts ned vid offentligt ackord under företagsrekonstruktion kan borgensmannen inte regressvis kräva gäldenären för vad borgensmannen betalat på sådan del av skulden som gäldenären befriats från genom ackordet (jfr Walin och Ingvarsson, Borgen och tredjemanspart, 2013, s. 251 f.). I annat fall skulle ackordsresultatet kunna sättas ur spel.

Företrädare har en i 12 kap. 12 § första stycket SBL lagreglerad regressrätt. En företrädare som blivit skyldig att betala, och faktiskt har betalat, skatt som hänförs till den juridiska personen har således ”rätt att kräva den juridiska personen på beloppet”.

Om bestämmelsen i 12 kap. 12 § första stycket SBL tillämpas även efter ett offentligt ackord under företagsrekonstruktion kan den juridiska personen regressvis, trots ackordet, krävas på fordringens hela belopp. En sådan ordning är inte förenlig med ändamålet med en företagsrekonstruktion.

Mot denna bakgrund bör företrädarens rätt till regress i en sådan situation omfatta endast det belopp som den juridiska personen svarar för efter ackordet. I konsekvens med detta måste företrädarens betalningsskyldighet vara i motsvarande mån begränsad.

I likhet med förvaltningsrätten och kammarrätten finner Högsta förvaltningsdomstolen att Skatteverket, i de delar som här är aktuella, inte haft fog för sin ansökan om betalningsskyldighet. Överklagandet ska därför avslås.

Mål nr
3143-13
3144-13

Frågan i målen har betydelse för rättstillämpningen. AA och BB ska därför beviljas ersättning för ombudskostnader i Högsta förvaltningsdomstolen med skäliga 20 000 kr var.

_____

_____

_____

I avgörandet har deltagit justitieråden Mats Melin, Gustaf Sandström, Elisabeth Rynning, Inga-Lill Askersjö och Mahmut Baran.

Målen har föredragits av justitiesekreteraren Camilla Wernkvist.